

Par meža un melu politiku.

U.Rotbergs, 10.Saeimas deputāts

Šobrīd Saeimā tiek skatīti grozījumi Meža likumā. Arī es pildot tiešos deputāta pienākumus un savus priekšvēlēšanu solījumus, esmu iesniedzis vairākus priekšlikumu Meža likuma grozījumiem. Sprotu, ka ne visām pusēm tie ir pa prātam. Bet mani nepatīkami izbrīna uzsāktā manis apmelošanas kampaņa, kuras spilgtākie pārstāvji ir Mežizstrādes savienības priekšsēdētājs un Latvijas Kokrūpniecības federācijas padomes loceklis Jānis Bertrāns un LLU doktorants Mārtiņš Andžs. Šie kungi publicējuši apmelojošus rakstus, kuros man piedēvē neeksistējošos priekšlikumus attiecībā uz ciršanas aizliegumu pavasarī un vasarā. Neesmu nekad izstrādājis, ne arī publiski jebkādā veidā izteicis priekšlikumus attiecībā uz to, ka būtu jebkādā veidā jāierobežo meža ciršana kādā periodā. Taču šie kungi, analizējot šos neeksistējošos priekšlikumus, nepamatoti satrauc meža nozarē strādājošos ar dramatisku darbavieta samazinājumu. Šo melīgo „sensāciju” naski publicē gan Delfi, gan Apollo, LNT intervē strādniekus mežā, kā viņi justos, ja pazustu darba vietas un tml. Sprotu, ka ar šādām melīgām metodēm un nepamatoti satraucot meža nozares darbiniekus, visticamāk, tiek mēģināts „torpedēt” manus priekšlikumus. Lai sabiedrība iegūtu patiesu informāciju par maniem priekšlikumiem, zemāk norādu savu būtiskāko Meža likuma grozījumu priekšlikumu mērķus.

Valsts Meža dienesta neatkarība. Zemkopības ministrijas (ZM) rokās šobrīd sakoncentrēta milzu vara – tā ir valstij piederošo mežu īpašnieks un akcionārs AS Latvijas valsts meži (AS LVM), tā izstrādā meža normatīvos aktus un tai ir padots Valsts meža dienests (VMD), resp., normatīvo aktu izstrāde, to ievērošanas uzraudzība un valsts kā mežu īpašnieka funkcija atrodas vienas institūcijas un burtiski vienu un to pašu cilvēku rokās.

Manuprāt, pēdējo gadu laikā ir ierobežoti sabiedrības piedalīšanās procesi, būtiski lēmumi nozarē tiek pieņemti šaurā lokā bez plašākas viedokļu apmaiņas. Nav saprotams, kuru interešu labā tiek katru reizi pieņemti lēmumi. Jāatceras, ka arī pieļaujamās ciršanas apjomus aprēķina VMD, tāpēc sabiedrības un meža interesēs būtu svarīgi, lai aprēķins būtu brīvs no „saimniecisku” interešu diktāta. Atsaucoties arī uz kādu Satversme tiesas skaidrojumu „no Satversmes 1.pantā ietvertā demokrātiskas republikas jēdziena izrietošais varas dalīšanas princips nav jāuztver dogmatiski un formāli, bet jāsamēro ar tā mērķi novērst varas centralizāciju vienas institūcijas vai amatpersonas rokās”, esmu ierosinājis mainīt VMD pakļautību un nodot to Vides un reģionālās ministrijas pārraudzībā (VARAM). Šāds solis ļautu arī nākotnē izveidot vienotu valsts vides dienestu.

Retoriskais jautājums: „Kam varētu būt neizdevīgs no saimnieciskām interesēm neatkarīgs Valsts meža dienests?”

Mežu politikas (MP) īstenošana. Latvijā jau vairāk kā desmit gadus pastāv Ministru Kabineta (MK) apstiprinātā Meža politika, kurā veiksmīgi sabalansētas sabiedrības ekonomiskās, vides un sociālās intereses. Nelaime tā, ka mežu pārvaldībā nav īsti nekādas atskaitīšanās par šīs politikas realizāciju un nozares atbildīgie var selektīvi attiekties pret MP realizāciju – gan ekonomisko, gan vides interešu jomā. Piemēram, MP nosaka, ka valstij kā īpašniekam ir svarīgi, lai „kapitāla (meža) vērtība nedrīkst samazināties, tai vēlams pieaugt”. Kopš MP pieņemšanas sabiedrībai nav bijis iespējams pārliecināties, cik ekonomiski izdevīgi tiek apsaimniekoti mūsu meži. Spriest tikai pēc LVM peļņas, neņemot vērā aktīvu (meža) vērtības izmaiņas ir vienpusēji. Ja nu daļa peļņas tiek gūta uz aktīvu vērtības samazināšanas rēķina? MP arī paredz, ka mežsaimniecībai jāsamazina ietekme uz vidi, jāgatavo meži klimata izmaiņām, u.t.t. Pēc manām domām, līdz šim ZM vadība ļoti selektīvi attiekusies pret Meža politikā formulētajiem uzdevumiem, tāpēc esmu ierosinājis, lai reizi gadā ZM Ministru kabinetam atskaitītos par MP realizāciju un cita starpā, sniegtu informāciju par:

1. meža kā kapitāla vērtības novērtējumu un tā izmaiņām;
2. bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu meža vidē;
3. sabiedrības un meža īpašnieku interešu meža sociālo vērtību izmantošanas ievērošanu.

Retoriskais jautājums: „Kam varētu nepatikt, ka Latvijas mežos tiktu respektēti Meža politikā formulētie mērķi un amatpersonām būtu par to jāatskaitās?”

Valsts kā meža īpašnieks. MP skaidri formulējusi valsts kā īpašnieka mērķus: „Īpašnieka funkcija nozīmē tādu valsts meža apsaimniekošanu, kas nodrošina valsts mežam piemītošo, sabiedrības akceptēto ekoloģisko un sociālo funkciju realizāciju, valsts meža vērtības saglabāšanu, vairošanu un ienākumus meža īpašniekam – valstij.” Līdz šim, manuprāt, ZM kā valsts mežu īpašnieks un AS LVM akcionārs ir izvairījies padarīt MP formulētos mērķus par saistošiem, atstājot to pašas AS LVM stratēģiju ziņā. Zinām, kur tas ir novedis – apturēta starptautiska sertifikāta darbība, augoša sabiedrības neapmierinātība ar jaunieviesto kailcirsu koncentrāciju...Kuram interesē vairāk, var palasīt Valsts Kontroles (VK) ziņojumus: „Zemkopības ministrija nav noteikusi šo mērķu sasniegšanu raksturojošos rādītājus un neuzrauga kapitālsabiedrībai noteikto mērķu sasniegšanu, kā rezultātā nav iespējams pārliecināties par Latvijas Meža politikas īstenošanu attiecībā uz valsts mežiem un meža zemēm” (VK revīzijas ziņojums, 18.12.2008.)

Lai labāk īstenotu Meža politikā formulētos valsts kā meža īpašnieka mērķus, un lai ar likuma spēku noteiktu citādi acīmredzamu lietu, esmu paredzējis divus būtiskus labojumus:

1. papildināt valsts kapitāla daļu turētājus AS LVM vienādās daļās ar Ekonomikas ministriju un VARAM. Tas ļaus realizēt „četrus acu” pārvaldības principu, paaugstinās ekonomisko izdevīgumu, pastiprinās vides interešu ievērošanu un, cerams, pārvērtīs mežsaimniecību ekoloģijas virzienā, nevis „agrotehniskajā, kā tas, manā uztverē, ir šobrīd, kad augstas ZM amatpersonas mežu salīdzina ar novācamu burkānu lauku. Iespējams, ka šāds akcionāru sastāvs novērsīs peļņas izņemšanu dažādām politiski angažētām sponsorēšanas shēmām, kā tas, manuprāt, bijis līdz šim. Šis priekšlikums arī nerada jaunu birokrātiju, kā to kritiķi cenšas iegalvot;
2. kapitāla daļu turētāji nosaka MP formulēto mērķu sasniegšanai raksturojošos rādītājus un uzrauga to sasniegšanu AS LVM darbībā. Šis priekšlikums paredz pastiprināt valsts kā īpašnieka uzraudzību AS LVM, nosakot raksturojošus rādītājus, kas atbilstu Meža politikā formulētajam. Tam vajadzētu uzlabot AS LVM draudzīgumu videi un sekojoši samazināt sabiedrības neapmierinātību.

Retorisks jautājums: „Kam varētu būt neizdevīga AS LVM saimniekošana un efektīva pārraudzība atbilstoši Meža politikā formulētajiem mērķiem?”

Es esmu iesniedzis arī citus priekšlikumus – par mežsaimniecības ietekmes uz vides novērtējumu lielākās platībās, ja tur ir Natura 2000 teritorijas, par ciršanas vecuma nesamazināšanu apsei, par sauso koku zināmas daļas atstāšanu un zinātniskajiem mežiem. Taču augstāk minētie priekšlikumi ir būtiskākie, kuri tiecas veidot atklātu un sabiedrības interesēm atbilstošu mežu apsaimniekošanu Latvijā. Domāju, ka tieši šo priekšlikumu dēļ tika iedarbināta melīgā propagandas mašīna, jo laikam ir grūti pieņemt, ka meži jāapsaimnieko sabiedrības interesēs, nevis kādās citās.

Avoti:

http://www.zm.gov.lv/doc_upl/mezu_politika.pdf

REVĪZIJAS ZIŅOJUMS 18.12.2008.

5.1-2-5/2008 Akciju sabiedrības „Latvijas valsts meži” rīcības ar tai valdījumā un pārvaldībā nodoto valsts īpašumu atbilstība normatīvo aktu prasībām un Zemkopības ministrijas darbības izvērtējums akciju sabiedrības „Latvijas valsts meži” uzraudzībā